**Maatalouden Erikoisyhdistysten Liiton (MEYL) esitys eduskunnan valtionvarainvaliokunnan maatalousjaostolle 24.10.2023**

*Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024*
*Teema: Momentti 30.10.50* Valtionavustus maatalouden neuvontapalveluihin ja eräisiin muihin kehittämistoimiin (siirtomääräraha 3 v)

**Esitys määrärahan lisäämisestä**

Maatalouden Erikoisyhdistysten Liitto ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa seuraavaa:

Momentin rahoitukseksi vuodelle 2024 esitetään 4 356 000 euroa. Vuoden 2023 talousarviossa määräraha oli 5 616 000 euroa ja 2022 määräraha oli kertaluonteiset lisäykset huomioiden 5 556 000 euroa. On huomattava, että vuoden 2011 yli 10 miljoonan euron tasosta vähennystä nykytasoille on yli 50 %, vaikka maatalouden erikoisalojen neuvontapalvelujen tarve on vain lisääntynyt yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden myötä.

Esitämme, että valtionvarainvaliokunnan maatalousjaosto huomioisi erikoisneuvonnan lisääntyneen tarpeen tässä maatalouden kriisi- ja kasvavien ympäristövaatimusten tilanteessa. Pyydämme huomioimaan yleishyödyllisten järjestöjen toteuttaman maatalouden ja maaseutuelinkeinojen erikoisneuvonnan tarpeet muiden neuvontajärjestöjen ohella ja näiden mahdollistamiseksi erikoisneuvonnan määrärahaa **kasvatettaisiin 1 000 000 eurolla**.

Määräraha on tärkeä, koska neuvontaan käytetyllä rahalla saavutetaan moninkertainen vipuvaikutus maatilojen ja maaseutuyritysten kannattavuuteen ja kilpailukykyyn sekä yrittäjien hyvinvointiin. Lisäksi yleinen tiedontuottaminen, -välitys ja viestintä laajemmin kohderyhmille vaativat neuvontapalveluilta jatkuvaa aktiivisuutta.

**Perustelut määrärahan lisäämiselle**

Suomi tarvitsee toimintaa kehittäviä ja investoivia maa- ja puutarhatiloja ja maaseutuyrityksiä. Nämä tilat ja yritykset taas tarvitsevat erikoisneuvontaa, jotta pystyisivät kääntämään tuottavuuskehityksensä suunnan ja parantamaan kannattavuuttaan tehostamalla toimintaansa.

EU-alueella alkutuotannon ja maaseudun erikoisalojen tuottajiin vaikuttavat edelleen voimakas inflaatio ja Venäjän Ukrainassa käynnistämän sodan, talouspakotteiden ja kansainvälisen markkinahäiriön vaikutukset. Lisäksi myös työvoiman saatavuus on vaikeutunut Ukrainan sodan vaikutusten takia. Samalla kuluttajien ostovoima on pienentynyt hinnannousujen myötä ja kotitaloudet ja yritykset panostavat säästäväisyyteen. Tämä kehitys voi pienentää liiton piirissä olevien jäsenyritysten tuloja. Markkinoiden supistuessa tarvitaankin laajaa ja tehostettua tuottajien neuvontaa. Pankit, muut rahoittajat ja vakuutusyhtiöt ovat myös kiristäneet alkutuotannon ja maaseutusektorin rahoitus- ja vakuutusehtoja, mikä lisää neuvonnan tarpeita.

Myös raaka-aine- ja energiapulan uhka on edelleen olemassa ja tarveaineiden kustannusnousut ovat rokottaneet täysimääräisesti Maatalouden Erikoisyhdistysten Liiton piirissä olevia yrityksiä. Useat maatalous-, maaseutu-, ja puutarhatuottajat kamppailevat maksuvalmiusongelmien kanssa ja tilojen kannattavuus on heikko. Vaikeuksiin joutuneet tilat ovat usein aktiivisia, paljon investoineita, mutta yllättävistä markkinamuutoksista kärsiviä tiloja, jotka tarvitsevat apua tilojen ja yritysten johtamiseen ja tuotantoprosessien sekä tuottavuuden kehittämiseen muuttuneessa tilanteessa. Näistä kaikista syistä yrittäjien neuvonnan tarve on lisääntynyt.

Neuvonnan tarvetta lisää myös tautiriskien hallinta ja varautuminen eri tuotantosuunnissa.

Muutaman viime vuoden aikana kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset sekä ilmastonsuojeluun liittyvät vaateet ylläpitävät edelleen valtavaa painetta maaseudun ja alkutuotannon eri aloilla. Liian heikoilla neuvonnan resursseilla saatetaan ajautua tilanteeseen, että vain parhaiten kannattavilla ja suotuisimpien tuotantoalueiden tiloilla on mahdollisuus käyttää neuvonnan palveluja. Edelleen tarvitaan vahvasti valtakunnallista yleisneuvontaa ja asiantuntijuutta monissa yhteiskuntaa hyödyntävissä tehtävissä, joista on mahdotonta saada toimitusmaksuja. Myös yleinen tiedontuottaminen, -välitys ja viestintä laajemmin kohderyhmille on tärkeää. Valtionapu kohdennetaan kattavan valtakunnallisen neuvonnan saatavuuteen ja neuvontapalveluiden hintojen kurissa pitämiseen.

Maatalous on kovan paineen edessä myös vähentääkseen ruuan- ja alkutuotannonalojen hiilidioksidipäästöjä. Vaikka Suomessa maaseutualojen tuotanto on tehokasta suhteessa hiilidioksidipäästöihin, eri tuotantoaloilla asetettu hiilineutraaliustavoite tulee vaatimaan vahvaa neuvontaa ja muutoksia tuotantotavoissa. Tässä maailmantilanteessa myös tilojen energiaomavaraisuuden ja energiantuotantokonseptien neuvontaa on tarpeen tehostaa.

Suomessa on ryhmä merkittäviä maatalouden erikoisneuvontaa valtakunnallisesti tarjoavia yhdistyksiä, jotka ovat organisoituneet Maatalouden Erikoisyhdistysten liitoksi. Nämä yhdistykset ovat keskittyneet jonkin erityisen tuotantosuunnan, kuten siipikarjan, luonnonmukaisen tuotannon, puutarha- tai turkistuotannon neuvontaan tai jonkin erityisen toiminnan kuten Faba eläinaineksen ja Työtehoseura työn tuottavuuden, yrittäjyyden ja työhyvinvoinnin parantamiseen. Erikoisyhdistysten edustajat ovat myös monesti mukana asiantuntijoina kehittämässä suomalaista alkutuotantoa ja yhteiskuntaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Neuvonnalla on keskeinen rooli maatilojen tuottavuuden kasvattamisessa ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin parantamisessa. Perustan tuotannon tehostamiselle tuo kotieläin- ja kasvijalostuksen tehokas edistäminen ja hyödyntäminen. Maatilayritysten johtamisen kehittäminen ja vahva tuotanto- ja talousosaamisen edistäminen sekä kone- ja työvoimakustannusten hallinta parantavat merkittävästi tuottavuutta. Digitalisaatio ja uudet teknologiat antavat paljon uusia mahdollisuuksia tehostaa tuotantoketjuja ja tiedolla johtamista.

Neuvonnan toiminnan ja osaamisen kehittymisen varmistaminen on jatkossa entistä tärkeämpää (benchmark kansainvälinen paras taso). Suomessa on neuvonnalla paljon hyvää osaamista, mutta elämme kansainvälisessä osaamiskilpailussa, jossa jatkuva osaamisen päivittäminen on suuri kustannuserä. Neuvontajärjestöjenkin on muutettava toimintatapaansa ja otettava uudet digitaaliset työkalut entistä vahvemmin käyttöön.

Kunnioittaen, Maatalouden Erikoisyhdistysten Liiton hallitus ja jäsenjärjestöt (seuraava sivu)

Helsingissä 24.10.2023

Kunnioittaen, Maatalouden Erikoisyhdistysten liiton puolesta

Helsingissä 24.10.2023


Ilkka Pohjamo
Toimitusjohtaja
Faba osk
+358 400 342 039
ilkka.pohjamo@faba.fi

Timo Taulavuori
Toimitusjohtaja
Puutarhaliitto – Trädgårdsförbundet
+358 40 745 3005
timo.taulavuori@puutarhaliitto.fi

Marja Tiura
Toiminnanjohtaja
Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry
+358 50 511 3060
marja.tiura@fifur.fi

Juha Ojala
Toimitusjohtaja
Työtehoseura Oy
+358 50 567 3908
juha.ojala@tts.fi

Susann Rännäri
Toiminnanjohtaja
Luomuliitto
+358 440 144 6160
susann.rannari@luomuliitto.fi

Veera Lehtilä
Toiminnanjohtaja
Suomen Siipikarjaliitto ry
+358 50 573 0773
veera.lehtila@siipi.net

Ina Toppari
Toiminnanjohtaja, ELL
Eläinten terveys ETT ry
+358 400 363 304
ina.toppari@ett.fi

Ari Berg
Toiminnanjohtaja
Suomen Sikayrittäjät ry
+358 40 566 7328
ari.berg@ariberg.fi

Minna Mäenpää
Toimitusjohtaja
Suomen Hippos ry
+358 40 511 2067
Minna.maenpaa(at)hippos.fi

Susanna Eloranta
Toiminnanjohtaja
Suomen Mehiläistenhoitajain Liitto SML ry
+358 44 506 3200
susanna.eloranta(at)hunaja.net